

Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών 1607/1992

Πρόεδρος : Θ. Μητσόπουλος

Εισηγήτρια : Ε. Βουγιούκα

Δικηγόροι : Ο. Μαριδάκη - Καρατζά, Κ. Κάζα, Χ. Πετράκος

Σύμφωνα με το άρθρ. 2 της Παγκόσμιας Σύμβασης περί πνευματικής ιδιοκτησίας που κυρώθηκε στην Ελλάδα με το ν.δ. 4254/1962 και έχει πλέον ισχύ νόμου για την Ελλάδα, οι Αμερικανοί υπήκοοι εξομοιούνται με τους Έλληνες υπηκόους και τυγχάνουν της αυτής προστασίας με αυτούς. Την πιο πάνω σύμβαση οι ΗΠΑ την εκύρωσαν την 6.12.1954 και έχει αυτή και για κείνες ισχύ νόμου. Αλλά και πέραν της υπάρξεως και ισχύος της άνω Παγκόσμιας Σύμβασης οι Αμερικανοί υπήκοοι απολαύουν της αυτής προστασίας στην Ελλάδα, της οποίας απολαύουν και οι Έλληνες πνευματικοί δημιουργοί επί των έργων τους, κατ' εφαρμογή του π.δ. της 20/27.1.32 "περί επεκτάσεως επ' αμοιβαιότητα της ισχύος των πνευματικής ιδιοκτησίας νόμων και επί των συγγραφών και έργων τέχνης των παραγομένων εις Ηνωμένες Πολιτείες της Βορείου Αμερικής", σε συσχετισμό με την Αμερικανική Προεδρική Διακήρυξη της 23.2.1932, η οποία αποτελεί είδος διμερούς συμφωνίας για την προστασία αμερικανικών έργων στην Ελλάδα και ελληνικών έργων στις ΗΠΑ. Εξάλλου σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 της Διεθνούς Συμβάσεως Βέρνης (- Παρισιού)- στην οποία προσχώρησαν οι ΗΠΑ ύστερα από απόφαση της Γερουσίας της 20.10.1988 και προσχώρηση άρχισε να ισχύει από 1.3.1989 μετά από τροποποίηση της εσωτερικής τους νομοθεσίας για την προσαρμογή τους στους κανόνες της Διεθνούς Σύμβασης - οι δημιουργοί, εκτός από την εξομοίωσή τους προς τους υπηκόους της χώρας όπου ζητείται η προστασία, έχουν και τα δικαιώματα, "άτινα ειδικώς παρέχονται δια της παρούσας Συμβάσεως". Σύμφωνα με το άρθρ. 1 του ν. 2387/1920 αλλά και με το άρθρ. 3 παρ. 1 της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης (- Παρισιού) μόνον ο δημιουργός του έργου αποκτά το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας κατά τρόπο πρωτογενή. Τα έργα του πνεύματος όμως μπορούν να γίνουν προσιτά στο κοινό χωρίς να αναφέρεται το όνομα του δημιουργού τους. Στην περίπτωση αυτή το άρθρ. 4 του ν. 2387/1920 καθιερώνει ένα πλάσμα δικαίου: Θεωρείται σαν πνευματικός δημιουργός ή πάντως, αποκτά σαν πνευματικός δημιουργός την πνευματική ιδιοκτησία κατά τρόπο πρωτογενή, ο οποίος κάνει προσιτό στο κοινό ένα έργο που δεν αναφέρει το αληθινό όνομα του πραγματικού δημιουργού (βλ. εφαρμογή Μον. Πρωτ. Εβρ.284/1979, ΝοΒ 28, 873-876). Με διαφορετική κατασκευή και με καθιέρωση τεκμηρίου ρυθμίζει το θέμα το άρθρο 15 παρ. 3 της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης (- Παρισιού) που ορίζει: "Δια τα ανώνυμα και δια τα υπό ψευδώνυμον έργα, (...) ο εκδότης, του οποίου το όνομα αναφέρεται επί του έργου, τεκμαίρεται, άνευ άλλης τινός αποδείξεως, ως αντιπροσωπεύων τον συγγραφέα (σωστή μετάφραση: τον δημιουργό)". Ανάμεσα στις δύο ρυθμίσεις η ελληνική ρύθμιση, σαν πλατύτερη, είναι ευνοϊκότερη για τους πνευματικούς δημιουργούς και επομένως επικρατεί αυτή κι όχι η ρύθμιση της Διεθνούς Σύμβασης. Το νομικό πρόσωπο μόνον στις περιπτώσεις όπου η πρωτογενής κτήση γίνεται κατά πλάσμα δικαίου είναι δυνατόν να θεωρηθεί σαν αρχικός δικαιούχος της πνευματικής ιδιοκτησίας και έτσι δεν εμποδίζεται από τη φυσική αδυναμία των νομικών προσώπων να δημιουργήσουν πνευματικά έργα (Σύμβ. Πλημ. Αθ. 893/57, ΕΕΝ 1957, 725-726). Καμιά διατύπωση δεν χρειάζεται να τηρηθεί για την κτήση του δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας (άρθρο 5 παρ. 2 εδ. 1 Διεθνούς Συμβάσεως Βέρνης - Παρισιού). Τέλος το πλάσμα ατονεί και ο πραγματικός δικαιούχος ξαναπαίρνει τα

δικαιώματά τους μόλις "καταστήσει εαυτὸν γνωστὸν". Ο δημιουργός, έχοντας αποκτήσει κατά τρόπο πρωτογενή το δικαίωμα, αρχίζει να το ασκεί μόνος του, συνεχίζοντας την άσκηση που γινόταν από τον κατά πλάσμα δικαιούχο. Το "συνεχίζει" σημαίνει ότι παίρνει το δικαίωμα στην κατάσταση που το είχε φέρει ο κατά πλάσμα δικαιούχος. Κατά συνέπεια αν ο πλασματικός δικαιούχος είχε μεταβιβάσει το δικαίωμα, ολικά ή μερικά, οι μεταβιβάσεις ισχύουν για τον πραγματικό δικαιούχο (βλ. σχετ. Γ. Κουμάντου, "Πνευματική ιδιοκτησία", σελ. 170-183).

Στην προκειμένη περίπτωση οι ενάγουσες με την υπό κρίση αγωγή κατ' εκτίμηση του δικογράφου της εκθέτουν ότι η πρώτη ενάγουσα ανώνυμη εταιρία είναι ο συγγραφέας του πνευματικού έργου με τον τίτλο "....." πλάσματι δικαίου, ως εκδώσασα και παραδώσασα το έργο αυτό στη δημοσιότητα ανωνύμως και συνεπώς δικαιούχος πνευματικής ιδιοκτησίας. Φυσικοί δημιουργοί του έργου είναι συγγραφείς - σεναριογράφοι ..... και ..... Ότι η πρώτη ενάγουσα μεταβίβασε στη δεύτερη με την από 19.3.1982 σύμβαση εκχωρήσεως το αποκλειστικό δικαίωμα της αποκλειστικής εκμεταλλεύσεως του έργου αυτού με οποιονδήποτε τρόπο σε όλο τον κόσμο. Τα δικαιώματα αυτά έχουν καταχωρισθεί στο γραφείο πνευματικής ιδιοκτησίας των ΗΠΑ. Το έτος 1982 η δεύτερη ενάγουσα προέβη στις ΗΠΑ σε κινηματογραφική παραγωγή του έργου αυτού. Ότι κατά τη χειμερινή θεατρική περίοδο του έτους 1986-1987 ο εναγόμενος παρουσίασε στο θέατρο "....." το πιο πάνω έργο με τον τίτλο "....." χωρίς όνομα συγγραφέα σε διασκευή δήθεν ..... και ..... Η δεύτερη ενάγουσα μέσω της "....." διαμήνυσε στον εναγόμενο ότι είναι δικαιούχος των συγγραφικών δικαιωμάτων του έργου και εφόσον δεν του έχει χορηγηθεί η κατά νόμο άδεια η παρουσίαση του έργου είναι παράνομη. Ότι ο εναγόμενος μετά από αυτά αλλοίωσε ανεπίτρεπτα τον τίτλο του έργου από "....." σε "....." την 2.11.1983 και ενώ πρόκειται για το αυτό ακριβώς έργο με το νέο τίτλο συνέχισε τις παραστάσεις του στην Αθήνα μέχρι την 12.4.1987 και στη συνέχεια στη Θεσσαλονίκη και εμφάνισε τη ..... και ..... όχι πλέον ως διασκευάστριες του έργου αλλά ως συγγραφείς. Ότι ο εναγόμενος προέβη παρά το νόμο υπαιτίως και σε γνώσει τελών στην αλλοίωση του τίτλου του έργου, η οποία πράξη συνιστά προσβολή του ηθικού δικαιώματος της πρώτης ενάγουσας, την οποία προσβολή συνιστά προσέτι και η παράλειψη αναγραφής του ονόματος του συγγραφέα χωρίς βεβαίως να έχει άδεια προς τούτο με αποτέλεσμα η πρώτη ενάγουσα να έχει υποστεί ηθική βλάβη για την χρηματική ικανοποίηση της οποίας ζητεί να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να της καταβάλει 5.000.000 δρχ. Επίσης η δεύτερη ενάγουσα συνεπεία της παραστάσεως του έργου χωρίς την κατά το νόμο αδείας της εκ μέρους του εναγομένου και της υπαιτίας συμπεριφοράς του έχει υποστεί ηθική βλάβη η οποία συνίσταται στην προσβολή της ανά τον κόσμο φήμης της και ζητεί να αναγνωρισθεί ότι ο εναγόμενος οφείλει να της καταβάλει, το ποσό των 20.000.000 δρχ. ως χρηματική ικανοποίηση. Ότι επιπλέον η αποζημίωσή της για τα συγγραφικά της δικαιώματα που ανέρχονται σε 12% επί των ακαθαρίστων εισπράξεων του εναγομένου ύψους 64.821.021 δρχ. πλέον Φ.Π.Α. 18% ανέρχεται στο ποσόν των 9.178.232 δρχ. το οποίο ζητεί να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να της το καταβάλει έντοκα.

Με αυτό το περιεχόμενο η υπό κρίση αγωγή είναι, σύμφωνα με τις στην αρχή της αποφάσεως αναφερόμενες σκέψεις ενεργητικά ανομιμοποίητη ως προς την πρώτη ενάγουσα, αφού η τελευταία στο δικόγραφο της αγωγής καθιστά γνωστούς τους φυσικούς δημιουργούς του έργου (Tootsie) με αποτέλεσμα να ατονεί το πλάσμα δικαίου και οι πραγματικοί δικαιούχοι να συνεχίζουν πλέον την άσκηση του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας που γινόταν από την πρώτη ενάγουσα.